

Připravovaná odpadová legislativa České republiky

RNDr. Miloš Kužvart,

Česká asociace oběhového hospodářství, z.s.

Česká republika v rámci přechodu na cirkulární ekonomiku bude mít novou odpadovou legislativu. Po mnoha letech přípravy nových zákonů o odpadech, o obalech a přípravě zákona o vybraných výrobcích s ukončenou životností, po dlouhé řadě jednání došlo koncem minulého roku ke změně v tom nejdůležitějším připravovaném zákoně – v novém zákoně o odpadech. Kromě uvažovaného posunutí tzv. zákazu skládkování netříděného SKO z uzákoněného termínu roku 2024 (jen připomínám, že tato úprava byla přijata celých deset let před tímto datem – již v roce 2014), dochází i ke snížení zatím uvažovaného nárůstu skládkovacího poplatku.

Nadále tedy bude pokračovat skládkování materiálů či energeticky využitelných složek směsného komunálního odpadu. Přitom kapacita skládek je limitována jejich povoleným objemem.

Svým způsobem je nepochopitelné, že k této ZATÍM jen uvažované změně došlo na Ministerstvu životního prostředí, pokud by šlo o návrh skládkařských firem, bylo by logické. Ale pokud takto se chystá předložit návrh zákona o odpadech ústřední orgán státní správy ochrany životního prostředí, je to na pováženou. Víme totiž, co řízená skládka SKO znamená pro složky ŽP za normálního provozu a natož co znamená v případě havárie včetně požáru.

Česká republika jako člen EU má své závazné recyklační cíle pro léta 2030 a 2035. Tyto cíle budou díky absenci normativních a účinných ekonomických nástrojů nespelnitelné.

Úvahy o potřebě vyhovět obcím, které prý na termín roku 2024 nejsou připraveny, jen odsouvá řešení problému za horizont několika funkčních období vlád.

Co tato případná změna – posun zákazu skládkování až na rok 2030 - bude znamenat pro komunální sféru? Pokud tato změna stávající, platné legislativy bude skutečně prosazena „pro ochranu obcí a občanů“, ve skutečnosti např. ekonomika výstavby či provozu třídíček bude významně snížena, a o ekonomickém impulsu tak nízkého skládkovacího poplatku pro inovaci v nakládání s odpady nemluvě.

Pro občany i obce to bude znamenat po další cca 10ti leté „hostině“ skládkařů (okolo roku 2030) skokový nárůst plateb. Ale ruku na srdce: kdo z nás si vzpomene dnes,

jak se před 11 lety jmenoval ministr životního prostředí? Možná snad si trochu zapamatujeme jméno předsedy vlády, ale to je tak vše...

Zkusme si představit, že k tomu (naštěstí) nedojde: odpady budou využívány jako zdroje surovin včetně tzv. kritických, velmi nedostatkových surovin. Ale k tomu musí být splněny některé předpoklady: touto věcí se musí zabývat lidé s vizí a s manažerským tahem na branku. A také s „darem“ své vize vysvětlit nejširší veřejnosti, obhájit je, jednoduše řečeno být silní v PR. Bez podpory široké veřejnosti se celý princip oběhového hospodářství i nadále bude vyskytovat jen v proklamacích politiků, a to by bylo zoufale málo.

Dnešní kvalifikované PR agentury umí navrhnout zástupná, „náhradní“ řešení, jak „ustát“ mediálně jakékoli rozhodnutí, jakýkoli krok.

Mám na mysli současné úvahy o zavedení zálohování PET lahví. Ono to vypadá super zeleně, dá se to v médiích „vyhandlovat“ za útěk od odpovědnosti za skládkování nevytříděných odpadů na dlouhá léta dopředu.

Skutečnost je však jiná: zálohování PET lahví povede k výrazně vyšším nákladům na sběr nápojových obalů, než jaké jsou nyní, a zároveň, pokud by došlo k narušení současného systému tříděného sběru, mohlo by dokonce působit proti dosažení cílů navýšení separace a recyklace plastů.

Pro obce a jimi zavedené systémy separovaného sběru, jakož i odpadové firmy, by zavedení záloh na nápojové PET lahve znamenalo nutnou revizi stávajícího systému třídění jak z technického, tak i ekonomického pohledu. Záměr proto samostatně nelze podpořit bez toho, aby byla zpracována komplexní analýza nejen funkce zálohového systému, ale i souvisejících nutných technických a ekonomických změn v systému třídění, včetně jejich ekonomických dopadů na obce a nutných technických opatření k tomu, aby se zvýšila účinnost využívání surovin.

Ale zpět k podnikatelské veřejnosti: Co je skutečně nepřijatelné je to, že pro podnikatele vnášíme do jejich investic do oblastí podnikání v odpadech (především budování linek na třídění a recyklaci odpadů) nejistotu z hlediska jejich návratnosti. Proto by se až do roku 2030 žádné větší investice, zatím ze strany soukromého sektoru plánované v letech 2019 – 2024 v úrovni zhruba 30 miliard Kč - nekonaly! Je to logická reakce podnikatelského sektoru na ztrátu stabilního podnikatelského prostředí.

Nejistota byla vzbuzena především tím, že před více jak čtyřmi lety byla přijata právní úprava s legisvakancí, čili dobou mezi přijetím právní normy a její účinností - v tomto našem případě to bylo období 2014 – 2024, čili celých 10 let.

Právní nauka nás učí, že ještě nikoli účinná právní norma jistým způsobem formuje právní vědomí adresátů takovéto normy – v našem případě podnikatelů i před chvílí komentovaných municipalit. A to je možná ta největší hrozba – hrozba ztráty důvěry ve stabilní právní prostředí.

Proto i nyní stále ještě věřím, že se Česká republika vydá cestou oběhového hospodářství, které bude přínosem (včetně ekonomického) pro nás pro všechny, přínosem pro ochranu přírodních zdrojů i životního prostředí jako celku.

RNDr. Milos Kužvart

Česká asociace oběhového hospodářství, z.s.

výkonný ředitel